

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Ε΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Πάλη για την πάλη»

Συγγραφή: ΣΑΜΑΡΑ ΣΩΤΗΡΙΑ

Εφαρμογή: ΧΟΡΟΖΙΔΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥΛΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Πάλη για την πάλη

Εφαρμογή σεναρίου

Σαββατούλα Χοροζίδου

Δημιουργία σεναρίου

Σωτηρία Σαμαρά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Ε΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

Διαπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο Νέων Επιβατών

Χρονολογία

Από 29-05-2014 έως 6-06-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού, τεύχος γ΄, ενότητα 16: «Αθλήματα-σπορ» (σ. 60), δραστηριότητα 5.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 9 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση του παρόντος σεναρίου προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη Εργαστηρίου Πληροφορικής ή ερμάριου με 6 φορητούς Η/Υ, καθώς και ύπαρξη βιντεοπροβολέα και η εξοικείωση των παιδιών με τις βασικές οδηγίες των Windows (άνοιγμα φακέλου, αρχείου, εναλλαγή παραθύρων), καθώς και με τη χρήση προγραμμάτων, όπως του επεξεργαστή κειμένου (ειδικότερα τη γραφή σε πίνακα) και του λογισμικού παρουσιάσεων.

Ακόμη, αφού η διδασκαλία γενικά θα πραγματοποιηθεί στο Εργαστήριο Πληροφορικής ή με τη χρήση ερμάριου με φορητούς Η/Υ, προϋπόθεση αποτελεί η δημιουργία του φακέλου «Αθλητής και άθλημα» στον Η/Υ κάθε ομάδας μέσα στον οποίο θα αντιγραφούν τα περιεχόμενα του φακέλου «Συνοδευτικά αρχεία» του σεναρίου (εκτός του «Περίληψη (για τον εκπαιδευτικό).doc»), ο εκ των προτέρων έλεγχος από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού όλων των σχετικών παραμέτρων (διαδίκτυο, αναγκαία προγράμματα) και η ετοιμότητά του/της για αντιμετώπιση πιθανών δυσκολιών με εναλλακτικές λύσεις, ώστε εν τέλει να υλοποιηθούν οι στόχοι του σεναρίου και κατ' επέκταση να ικανοποιηθούν τα παιδιά.

Τέλος, αξ σημειωθεί ότι το αρχείο «Περίληψη (για τον εκπαιδευτικό).doc» εμπεριέχει έναν πίνακα δημιουργημένο στο περιβάλλον του επεξεργαστή κειμένου μέσω του οποίου γίνεται προσπάθεια να απλοποιηθεί η διαδικασία σύνθεσης της πληροφοριακής περίληψης, η οποία αποτελεί έναν από τους στόχους του σεναρίου. Ο πίνακας αυτός υπάρχει σε δύο εκδοχές: συμπληρωμένος για τον/την εκπαιδευτικό και ημιδομημένος για τον/τη μαθητή/-τρια («Περίληψη.doc»).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Σωτηρία Σαμαρά, Αθλήματα-σπορ Ο, Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού, 2013

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο παρόν σενάριο τα παιδιά με αφορμή επίκαιρα δημοσιεύματα στον τύπο που αφορούν στην κατάργηση του αθλήματος της πάλης από τα αγωνίσματα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2020, καταρχήν, προβληματίζονται πάνω σε αυτά, αναζητούν τις πιθανές αιτίες κατάργησης του αθλήματος και παροτρύνονται να «συμμετέχουν» και τα ίδια ενεργά στον σχετικό δημόσιο διάλογο. Για τον λόγο αυτό «γνωρίζουν» τον Μίλωνα τον Κροτωνιάτη, έναν φημισμένο για τις νίκες του στο αγώνισμα της πάλης αρχαίο έλληνα αθλητή. Έπειτα αποφασίζουν να δημιουργήσουν μια ψηφιακή παρουσίαση με σκοπό –δημοσιοποιώντας την– να πληροφορήσουν και άλλα παιδιά γι’ αυτόν τον αθλητή, για το άθλημά του αλλά και για τον δικό τους προβληματισμό πάνω στην τρέχουσα επικαιρότητα. Η παρουσίασή τους, εφόσον θα δημοσιοποιηθεί πρέπει να είναι φροντισμένη. Θα περιλαμβάνει ένα λιτό, κατανοητό, περιληπτικό κείμενο της βιογραφίας του αθλητή, με ύφος πληροφοριακό χωρίς αξιολογικές κρίσεις (Χαραλαμπίδης & Χατζησαββίδης 1997, 137), ώστε αυτό να διαβαστεί εύκολα, γρήγορα και να γίνει γνωστό σε όσο το δυνατό περισσότερα παιδιά. Επίσης η παρουσίασή του θα περιλαμβάνει και άλλα πολυτροπικά στοιχεία. Ακολουθεί συστηματική διδασκαλία του τρόπου δημιουργίας του περιληπτικού κειμένου. Ως κριτήριο ταξινόμησης των πληροφοριακών του στοιχείων χρησιμοποιούνται τα δομικά στοιχεία της βιογραφίας (Ματσαγγούρας 2004, 484). Σε

όλες τις δραστηριότητες που αφορούν στην περίληψη μέχρι και τη δημιουργία της οι συμμετέχοντες/-ουσες στην εκπαιδευτική διαδικασία εργάζονται από κοινού. Την τελευταία διδακτική ώρα τα παιδιά δημιουργούν την παρουσίασή τους και εντάσσουν σε αυτή και το περιληπτικό τους κείμενο για τον συγκεκριμένο επικοινωνιακό σκοπό που είχαν θέσει εξαρχής.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η κριτική/στοχαστική εστίαση σε ειδήσεις της τρέχουσας επικαιρότητας, η επικοινωνιακή αξία της πληροφοριακής περίληψης, η ενίσχυση της «φωνής» του μαθητή και η αξιοποίηση της έννοιας της 'πολυτροπικότητας' τόσο για την πρόσληψη όσο και για την αποκωδικοποίηση επίκαιρων μηνυμάτων, όλα αυτά, αποτελούν τη θεωρητικές διαστάσεις από την οποίες επηρεάζεται το παρόν διδακτικό σενάριο.

Ειδικότερα μια πρώτη θεωρητική διάσταση που επηρεάζει το σενάριο αφορά στη σύγχρονη επιστημονική αντίληψη η οποία αντιμετωπίζει τα γραπτά κείμενα όχι ως ουδέτερες δομές που παράγονται από αυτόνομους γράφοντες, αλλά ως μονάδες κοινωνικής δράσης οι οποίες μεταβιβάζουν ιδεολογικά μηνύματα (Kostouli 2005, 1). Ο/η εκπαιδευτικός στην παρούσα διδακτική πρόταση, αξιοποιώντας ως έρεισμα την άποψη αυτή, προτρέπει τα παιδιά να προβληματιστούν πάνω σε δημοσιεύματα για την επικείμενη κατάργηση του αθλήματος της πάλης από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2020 και να διερευνήσουν το ιδεολογικό μήνυμα αυτής της πιθανής κατάργησης.

Επιπλέον, μια δεύτερη θεωρητική διάσταση που επηρεάζει την παρούσα διδακτική πρόταση, αφορά στην «ενίσχυση της φωνής των παιδιών», αφού με κατάλληλα ερωτήματα αυτά, από τη μια «αναγκάζονται να σκεφτούν τι πραγματικά τα ενδιαφέρει» να μάθουν για τον αθλητή, εμπλεκόμενα πλέον πιο προσωπικά στην αναζήτηση της γνώσης, και από την άλλη επιδιώκεται να λάβουν υπόψη τα

ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του αποδέκτη της περιληπτικής βιογραφίας (βλ. και Ruben, Liao & Rassel 2006, 131-139) αλλά και τον επίκαιρο προβληματισμό.

Η τρίτη θεωρητική διάσταση στην οποία κατεξοχήν εστιάζεται το σενάριο αφορά στην καλλιέργεια της ικανότητας πύκνωσης και διάκρισης του αναγκαίου από το περιττό στον λόγο και στην ανάδειξη της επικοινωνιακής αξίας της περίληψης με στόχο την πληροφόρηση των άλλων με λιτό και περιεκτικό τρόπο (Αγγελάκος κ.ά. 49) για ένα θέμα και για έναν σκοπό. Πέρα από την αδιάλειπτη παρουσία του περιληπτικού λόγου στην καθημερινή ζωή, η συσσώρευση τεράστιου όγκου πληροφοριών στον Παγκόσμιο Ιστό (www) και η –όλο και πιο συχνή– χρήση του διαδικτύου στην καθημερινή διδακτική πρακτική και ζωή αποτελούν νέα δεδομένα: τα δεδομένα αυτά καθιστούν την ικανότητα διάκρισης του αναγκαίου από το περιττό και την ικανότητα αξιολόγησης της πιο σημαντικής πληροφορίας ως νοητικά επιτεύγματα σημαντικά και απαραίτητα για την ταυτότητα ενός κριτικά εγγράμμου παιδιού. Συγκεκριμένα, στο παρόν σενάριο με την πραγματοποίηση τεσσάρων βήματα δοκιμάζεται σταδιακά η συνικοδομηση της περιληπτικής βιογραφίας του παλαιστή Μίλωνα του Κροτωνιάτη η οποία θα επισυναφθεί σε μια ψηφιακή παρουσίαση που θα απευθύνεται σε παιδιά.

Όπως είναι γνωστό, το περιληπτικό κείμενο πρέπει να το χαρακτηρίζουν: α) η νοηματική πύκνωση, β) η λεκτική συνοπτικότητα και γ) η πληροφοριακή πληρότητα. Για να εξασφαλιστούν τα τρία αυτά χαρακτηριστικά ακολουθούνται τα εξής βήματα: α) ταξινομούνται οι πληροφορίες του μητρικού κειμένου με κριτήριο τα δομικά στοιχεία της βιογραφίας· β) διαγράφονται οι πιο δευτερεύουσες πληροφορίες, δηλαδή οι πληροφορίες που δεν προσθέτουν καινούρια στοιχεία, απλώς επεξηγούν και αναλύουν άλλα που υπάρχουν στο μητρικό κείμενο· γ) συμπυκνώνονται ακόμη περισσότερο οι σημαντικές πληροφορίες με τη βοήθεια του αξιώματος της συνάφειας. Σύμφωνα με αυτό, επιλέγονται ως σημαντικά και ενδιαφέροντα για το τελικό περιληπτικό κείμενο όσα στοιχεία έχουν άμεση αναφορά με το κεντρικό θέμα και υπηρετούν τον συγκεκριμένο σκοπό για τον οποίο συνικοδομείται

(Ματσαγγούρας 2004, 467-493). δ) πραγματοποιείται η σύνθεση της περίληψης. Προκειμένου να απλουστευθεί η διαδικασία και να οπτικοποιηθούν τα βήματα που οδηγούν σταδιακά στη σύνθεση, η όλη συνεργασία γίνεται σε ειδικά διαμορφωμένο πίνακα στο περιβάλλον (βλ. παρακάτω «Αξιοποίηση Τ.Π.Ε.) του επεξεργαστή κειμένου.

Τέλος, στο παρόν σενάριο χωρίς να επιχειρείται συστηματική διδασκαλία, αξιοποιείται και η έννοια της 'πολυτροπικότητας', αφού μαθητές και μαθητές στην αρχή θα προβληματιστούν πάνω στην επικαιρότητα πλοηγούμενοι/-ες σε ένα αρχείο παρουσίασης και στο τέλος θα δημιουργήσουν εν τέλει μια παρουσίαση, η οποία, επειδή θα δημοσιοποιηθεί, πρέπει να είναι φροντισμένη (γραφικά, εικόνες, αρχείο ήχου) και να επιτελεί και τον επικοινωνιακό της στόχο που είναι να ενημερώσει και να προβληματίσει άλλα παιδιά πάνω στο τρίπτυχο αθλητής – άθλημα πάλης – επικείμενη κατάργησή του. Οι εισηγητές του όρου της 'πολυτροπικότητας' (Kress & van Leeuwen 1996) θεωρούν την πολυτροπικότητα ως ουσιαστική και θεμελιώδη παράμετρο κάθε κειμένου.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να αρχίσουν να εσωτερικεύουν ως στάση ζωής την ενημέρωση πάνω στην τρέχουσα επικαιρότητα·
- να συνειδητοποιήσουν τη διαχρονική βαρύτητα του αγώνισματος της πάλης·
- να γνωρίσουν τον φημισμένο παλαιστή, Μίλωνα τον Κροτωνιάτη, και ειδικότερα να μάθουν για την καταγωγή του, τις νίκες του, τα κατορθώματά του, το τέλος του·
- να επιδιώξουν να εμπλακούν πιο δραστικά στο δημόσιο διάλογο για το αγώνισμα της πάλης·

- να αρχίσουν να συνειδητοποιούν τη λειτουργική αξία ενός πολυτροπικού κειμένου που δημιουργείται για έναν σκοπό.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να εξασκηθούν στη σιωπηρή αναγνωστική κατανόηση ενός ψηφιακού κειμένου·
- να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους γνωρίζοντας τη σημασία λέξεων και φράσεων όπως: παγκρατιαστής, περιοδονίκης, στεφανίτης αγώνας, η τέχνη του ακροχειρίζειν·
- να αρχίσουν να διακρίνουν σε ένα πληροφοριακό κείμενο τη σημαντική από τη μη σημαντική πληροφορία·
- να εξοικειωθούν με τη βήμα-βήμα διαδικασία συνοικοδόμησης μιας περιληπτικής βιογραφίας για έναν σκοπό. Ειδικότερα, να ταξινομούν το πρωτογενές υλικό του αρχικού κειμένου με τη βοήθεια των δομικών στοιχείων, να εντοπίζουν τη σημαντική πληροφορία καθενός δομικού στοιχείου και τέλος να αξιοποιούν το αξίωμα της συνάφειας για να περιορίσουν ακόμη περισσότερο το πληροφοριακό υλικό·
- να δοκιμάσουν να συνθέσουν από κοινού την περίληψη αξιοποιώντας τη «δική τους φωνή».

Γραμματισμοί

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να αρχίσουν να συνειδητοποιούν τη σημασία της κριτικής διαπραγμάτευσης μιας είδησης και εν προκειμένω μιας αθλητικής είδησης·
- να αρχίσουν να συνειδητοποιούν ότι το μήνυμα μιας γραπτής ή προφορικής είδησης δεν αποτελεί ουδέτερη δομή, αλλά μονάδα κοινωνικής δράσης που μεταβιβάζει ιδεολογικά μηνύματα (Kostouli 2005)·
- να επισκέπτονται και να πλοηγούνται σε δικτυακούς τόπους·

- να εξοικειωθούν με τη χρήση του λογισμικού του επεξεργαστή κειμένου (ειδικότερα να γράφουν σε πίνακα)·
- να μάθουν να χρησιμοποιούν στον επεξεργαστή κειμένου το εργαλείο καταμέτρησης λέξεων·
- να εξοικειωθούν με την ψηφιακή ανάγνωση κειμένων·
- να μπορούν να επισκέπτονται ενεργούς υπερδεσμούς·
- να δοκιμάσουν να δημιουργήσουν μια πολυτροπική παρουσίαση αξιοποιώντας το λογισμικό παρουσίασης. Ειδικότερα να αντιγράφουν και να επικολλούν κείμενο, να το μορφοποιούν, να εισαγάγουν εικόνα, ήχο, να καθορίζουν το χρόνο εναλλαγής των διαφανειών.

Διδακτικές πρακτικές

Στο παρόν σενάριο επιδιώκεται αφενός η αποφυγή της τυποποιημένης εκφώνησης «να γράψετε την περίληψη του κειμένου...» και αφετέρου η υιοθέτηση και διδακτική πιο αναλυτικών διατυπώσεων ενταγμένων σε επικοινωνιακό πλαίσιο. Ακόμη ακολουθούνται συνεργατικές πρακτικές προκειμένου να αποκωδικοποιηθούν μηνύματα της τρέχουσας επικαιρότητας. Επίσης, επιδιώκεται να δημιουργηθεί πλαίσιο ώστε τα παιδιά, αξιοποιώντας και την κειμενική γνώση της περιληπτικής απόδοσης ενός πληροφοριακού κειμένου, να κινητοποιηθούν και να αυτενεργήσουν πάνω στο θέμα για το οποίο προβληματίστηκαν.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για την υλοποίηση του παρόντος σεναρίου αποτέλεσε η [5^η δραστηριότητα](#) της ενότητας 16 του σχολικού εγχειριδίου *Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού* και ειδικότερα της υποενότητας «Ο αθλητισμός στην αρχαία Ελλάδα».

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με την εμπειρία η αξιοποίηση της δυνατότητας να αναπτυχθεί ένα σχέδιο εργασίας, όπως προβλέπει και το Α.Π., με θέμα σχετικό με την εκάστοτε ενότητα (Ιορδανίδου κ.α. 2006, 144) ανανεώνει το μαθητικό ενδιαφέρον και αυξάνει τη συμμετοχή των παιδιών. Στη 16η ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού και ειδικότερα με τη δραστηριότητα 5 της υποενότητας με τίτλο «Ο αθλητισμός στην αρχαία Ελλάδα» τα παιδιά καλούνται να πραγματοποιήσουν ένα τέτοιο σχέδιο εργασίας. Ειδικότερα καλούνται να συνθέσουν περιλήψεις των βιογραφιών φημισμένων αρχαίων αθλητών και με αυτές να δημιουργήσουν ένα λεύκωμα.

Η παρούσα διδακτική πρόταση, όπως προαναφέρθηκε, κυρίως εστιάζεται και δοκιμάζει τη σύνθεση μιας πληροφοριακής περίληψης για τον παλαιστή Μίλωνα τον Κροτωνιάτη. Η σύνταξη περιλήψεων διαφόρων βαθμών σύμπτυξης αποτελεί στόχο του [Αναλυτικού Πρόγραμματος Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας](#). (ΥΠΕΠΘ/Π.Ι. 2003^α, 16, 28) αλλά και [Νέου Πιλοτικού Προγράμματος Σπουδών για τη Γλώσσα και Λογοτεχνία](#) (2011, 99-101), όπου ειδικότερα επισημαίνεται η καταγραφή, η σύγκριση και η επιλογή πληροφοριών, όπως επίσης και η επικέντρωση στη συγκεκριμένη/κατάλληλη πληροφορία για την απόδοση του νοήματος που θεωρείται κάθε φορά πιο σημαντικό. Παρόλο όμως που αποτελεί στόχο σχετικές δραστηριότητες εμφανίζονται περιορισμένες (βλ. και Ντίνας & Ξανθόπουλος 2008, 3-8). Στην παρούσα διδακτική πρόταση η δημιουργία του περιληπτικού κειμένου δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά υπηρετεί έναν επικοινωνιακό στόχο. Ειδικότερα, γίνεται για να συνεπικουρήσει στη δραστηριοποίηση των παιδιών που προβληματίζονται πάνω στην τρέχουσα είδηση για την επικείμενη κατάργηση του αθλήματος της πάλης. Για τον λόγο αυτό εντάσσεται σε μια παρουσίαση στην οποία συνυπάρχει και με άλλα πολυτροπικά στοιχεία και όλα αυτά μαζί συλλειτουργούν στην απόδοση του σημαντικού μηνύματος για το οποίο δημιουργείται αυτή η παρουσίαση.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν σενάριο αξιοποιούνται, καταρχήν, οι δυνατότητες ΤΠΕ, αφού τα παιδιά εργάζονται επισκεπτόμενα ενεργούς υπερδεσμούς που φιλοξενούν είτε το σχολικό τους βιβλίο, είτε την ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια «βικιπαίδεια», είτε το δικτυακό τόπο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού. Η αξιοποίηση του δυναμικού χαρακτήρα ειδικότερα των δύο τελευταίων δικτυακών τόπων προάγει τη διεξαγωγή του μαθήματος και εξοικονομεί χρόνο.

Επιπλέον, στο σενάριο χρησιμοποιείται από τα παιδιά το πρόγραμμα του Επεξεργαστή κειμένου. Στο περιβάλλον του έχει δημιουργηθεί ένας πίνακας ο οποίος με τον τρόπο που έχει δομηθεί εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην απλούστευση της πολύπλοκης διαδικασίας συγγραφής της περίληψης γιατί α) μέσω του πίνακα οπτικοποιούνται στήλη-στήλη τόσο τα βήματα που οδηγούν σε αυτή όσο και ο λεκτικός περιορισμός του πρωτογενούς υλικού· β) γιατί μέσω των εργαλείων του σχετικού λογισμικού παρέχονται οι δυνατότητες για επισήμανση, για αντιγραφή, για επικόλληση και για χρωματική ομαδοποίηση του λεκτικού υλικού. Η αντιγραφή και η επικόλληση των τμημάτων του μητρικού κειμένου κατά περίπτωση στήλης εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην εξοικονόμηση χρόνου αλλά και μαθητικών δυνάμεων, βοηθώντας το παιδί στο να εστιάσει στο «πώς» του περιληπτικού κειμένου· γ) γιατί μέσω του εργαλείου καταμέτρησης λέξεων δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να διαπιστώσουν τη σταδιακή μείωση του αριθμού των λέξεων από την 1η και τη 2η στήλη (ίδιος αριθμός λέξεων), στην 3η (μικρότερος αριθμός λέξεων) και από την 3η στην 4η στήλη (ακόμη μικρότερος αριθμός λέξεων). Ας επισημανθεί ότι ο πίνακας αυτός μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο που επιδέχεται βελτίωση, επέκταση, τροποποίηση, για κάθε παρόμοια προσπάθεια περιληπτικής απόδοσης κειμένου.

<http://www.newsbeast.gr/sports/arthro/487878/i-pali-stin-porta-tis-exodou-ton-olubiakon-athlimaton/> ψηφιακή εφημερίδα

<http://www.anatropinews.gr/2013/02/27/%CE%B4%CE%B9%CF%89%CF%87%CE%BD%CE%BF%CF%85%CE%BD-%CF%84%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%B7-%CE%B1%CF%80%CE%BF-%CE%BF%CE%BB%CF%85%CE%BC%CF%80-%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%B1-%CE%BD/>, ψηφιακή εφημερίδα

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

Εργαστήριο Πληροφορικής/ομάδες

Τα παιδιά μεταφέρθηκαν στην αίθουσα Πληροφορικής, χωρισμένα σε 4 ομάδες. Κλήθηκαν από την εκπαιδευτικό να μεταβούν στη θέση «Έγγραφα» και στον φάκελο «Άθλημα-αθλητής» και έπειτα να ανοίξουν το αρχείο παρουσίασης «Πάλη για την πάλη.ppt». Το περιεχόμενό της αφορά στον επικείμενο αποκλεισμό του αγωνίσματος της πάλης από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2020. Ζητήθηκε από τα παιδιά να παρατηρήσουν την αναρτημένη ειδησεογραφία. Στη συνέχεια ακολούθησε συζήτηση με στόχο να ενημερωθούν για τον αποκλεισμό αυτό και να προβληματιστούν για τις αιτίες του, με τη βοήθεια των ερωτημάτων του 1^{ου} φύλλου εργασίας. Συγκεκριμένα τα παιδιά απάντησαν προφορικά στην εξής ερώτηση:

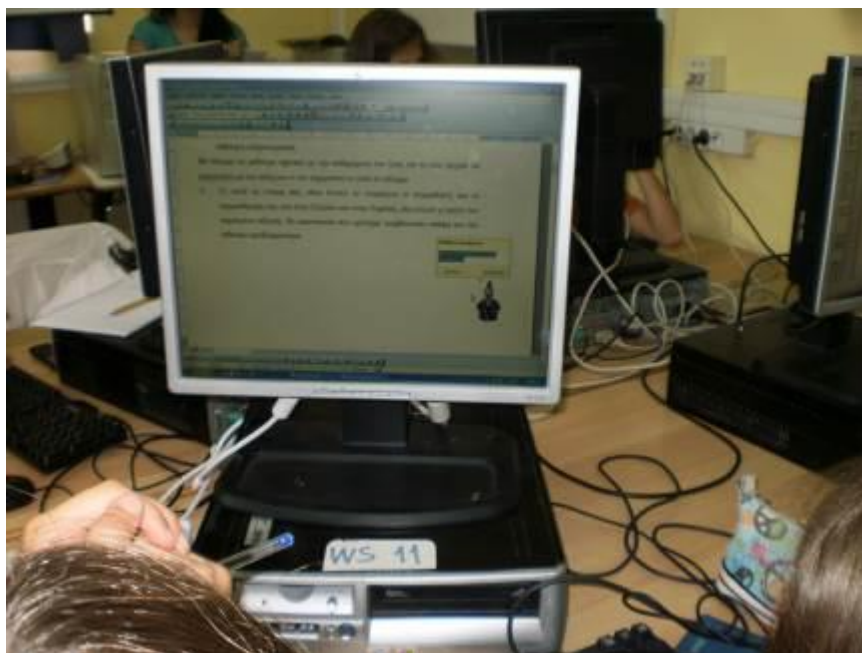
1) Ποια είναι η είδηση που απασχολεί αυτή την περίοδο τον τύπο; Γιατί επιδιώκεται να καταργηθεί το αγώνισμα της πάλης; Με όσα γνωρίζετε συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την απόφαση αυτή; Να αιτιολογήσετε την άποψή σας.

Οι απαντήσεις εστίασαν στο ότι η είδηση που επικρατεί στην ειδησεογραφία είναι η κατάργηση του αγωνίσματος της πάλης στους επόμενους Ολυμπιακούς Αγώνες. Τα περισσότερα παιδιά συμφώνησαν με την κατάργηση διότι θεώρησαν την

πάλι ως ένα βίαιο και επικίνδυνο, για την σωματική ακεραιότητα των αθλητών, άθλημα, αλλά και διαφώνησαν με την αιτιολογία της παλαιότητας του συγκεκριμένου αθλήματος. Στη συνέχεια διάβασαν [την εκφώνηση της δραστηριότητας 5, στη σελίδα 60 \(γ' τεύχος, Γλώσσα Ε' Δημοτικού\)](#) και απάντησαν γραπτώς στα επόμενα ερωτήματα του 1^{ου} φύλλου εργασίας (αρχείο: Φύλλα Εργασίας).

Οι απαντήσεις των παιδιών δεν καταγράφηκαν στον πίνακα της τάξης, όπως προτείνει η συγγραφέας του σεναρίου, γιατί θεωρήθηκε ότι θα έπρεπε η κάθε ομάδα να έχει καταγεγραμμένα τα στοιχεία, που υποστήριζε ότι πραγματικά τους ενδιαφέρει και τα οποία θα εντάξουν στην περίληψή τους.

Εικόνα 1: Συμπλήρωση 1ου φύλλου εργασίας

3η & 4η διδακτική ώρα

Εργαστήριο Πληροφορικής/ομάδες

Οι μαθητές και οι μαθήτριες επέλεξαν το 2^ο φύλλο εργασίας, στο εργαστήριο Πληροφορικής. Μέσω των δραστηριοτήτων του ανακάλυψαν βιογραφικά στοιχεία για τον παλαιστή Μίλωνα τον Κροτωνιάτη, έμαθαν άγνωστες λέξεις και φράσεις

(περιοδικής αθλητής, στεφανίτης αγώνας, η τέχνη του ακροχειρίζειν) και διερεύνησαν επισκεπτόμενα το δικτυακό τόπο του [«Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού»](#) την μακραίωνη ιστορία του αγωνίσματος της πάλης. Τα παιδιά έγραψαν κατά ομάδες ψηφιακά τις απαντήσεις τους και τις ανακοίνωσαν στην ολομέλεια της τάξης.

Εικόνα 2: Συμπλήρωση 2ου φύλλου εργασίας

Στο τέλος από κοινού ετοίμασαν ένα αρχείο ήχου μέσω του οποίου εξέφρασαν τη γνώμη τους για την επικείμενη κατάργηση του αγωνίσματος της πάλης.

Εικόνα 3: Δημιουργία αρχείου ήχου

Η αξιολόγηση των παιδιών πραγματοποιήθηκε μέσω της προσωπικής εμπλοκής τους στους προβληματισμούς που αναδύονται κατά τη διάρκεια του μαθήματος και μέσω της ικανότητας και του βαθμού συμμετοχής τους στη διερεύνηση των πληροφοριών γύρω από τον αθλητή και το άθλημα.

5η, 6η & 7η διδακτική ώρα

Ολομέλεια–εργαστήριο Πληροφορικής

Τα παιδιά στο εργαστήριο Πληροφορικής επέλεξαν το 3^ο φύλλο εργασίας. Κλήθηκαν να απαντήσουν προφορικά στο πρώτο ερώτημά του, σχετικά με τη συγγραφή περίληψης για τον συγκεκριμένο αθλητή της πάλης. *Θέλετε να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που διαβάσατε για να την ενσωματώσετε στην παρουσίαση που ετοιμάζετε. Τι, κατά τη γνώμη σας, γράφουμε σε μια περίληψη;*

Τα περισσότερα παιδιά απάντησαν ότι στην περίληψη γράφουμε τα σημαντικά στοιχεία. Στη συνέχεια άνοιξαν το ημιδομημένο αρχείο «Περίληψη.doc» στο οποίο υπάρχει η βιογραφία του αθλητή και κλήθηκαν να εντοπίσουν τα σημαντικά στοιχεία του κειμένου. Ενδεικτικές απαντήσεις των παιδιών ήταν:

Αμ: Ο Μίλων ο Κροτωνιάτης έζησε τον 6^ο αιώνα, ήταν από την Κροτώνη της Ιταλίας και ήταν διάσημος αθλητής στην πάλη. Στέφθηκε περιοδικής 5 φορές. Το τέλος του ήταν άδοξο.

Μαρ: Σημαντικό είναι, επίσης, ότι ήταν πολύ δυνατός και μεγάλου ψυχος.

Κατόπιν παροτρύνθηκαν να ανακαλέσουν στη μνήμη τους τα δομικά στοιχεία μιας βιογραφίας, επισκεπτόμενα τον επόμενο ενεργό υπερδεσμό στο φύλλο εργασίας τους [9^η ενότητα, «Ποιοι είναι οι συγγραφείς», σελ. 37, ασκ. 1](#) και να τα γράψουν στη σχετική ερώτηση (3). Στη συνέχεια εργάστηκαν στο ημιδομημένο αρχείο «Περίληψη.doc». Τα παιδιά με την καθοδήγηση της εκπαιδευτικού ακολούθησαν τα τέσσερα βήματα που προτείνει η συγγραφέας του σεναρίου για την επεξεργασία του.

1^ο βήμα: Τα παιδιά καταχώρησαν στη διπλανή (δεύτερη) στήλη τις πληροφορίες του αρχικού κειμένου (πρώτη στήλη) με κριτήριο τα στοιχεία της δομής(Τόπος και χρονολογία γέννησης, στοιχεία για την οικογένειά του).

2^ο βήμα: Στην τρίτη στήλη τα παιδιά ταξινόμησαν, σε σημαντικές και μη σημαντικές, τις πληροφορίες που είναι γραμμένες κάτω από τα στοιχεία δομής.

3^ο βήμα: Στην τέταρτη στήλη περιόρισαν ακόμη περισσότερο τις πληροφορίες της προηγούμενης στήλης, επιλέγοντας πληροφορίες έχοντας ως οδηγό το ερώτημα: ποιον θέλουμε να παρουσιάσουμε, σε ποιους και για ποιο σκοπό (θέλουμε να γνωρίσουμε έναν παλαιστή Ολυμπιονίκη σε άλλα παιδιά άρα επιδιώκουμε το κείμενό μας να είναι κατανοητό).

4^ο βήμα: Τα παιδιά ακολουθώντας τις οδηγίες που υπάρχουν στο τέλος του αρχείου «Περίληψη.doc» διαπίστωσαν τη σταδιακή μείωση του αριθμού των λέξεων της 1^{ης}, 3^{ης} και 4^{ης} στήλης.

5^ο βήμα: Τα παιδιά από κοινού με την εκπαιδευτικό έφτιαξαν προφορικά την περίληψη η οποία καταγράφηκε ψηφιακά από την εκπαιδευτικό στον Η/Υ και προβλήθηκε μέσω βιντεοπροβολέα στην ολομέλεια. Παράλληλα τα παιδιά την έγραψαν χειρόγραφα στο 4^ο Φύλλο εργασίας τους.

Εικόνα 4: Συμπλήρωση ημιδομημένης περίληψης

Εικόνα 5: Συμπλήρωση 4ου φύλλου εργασίας

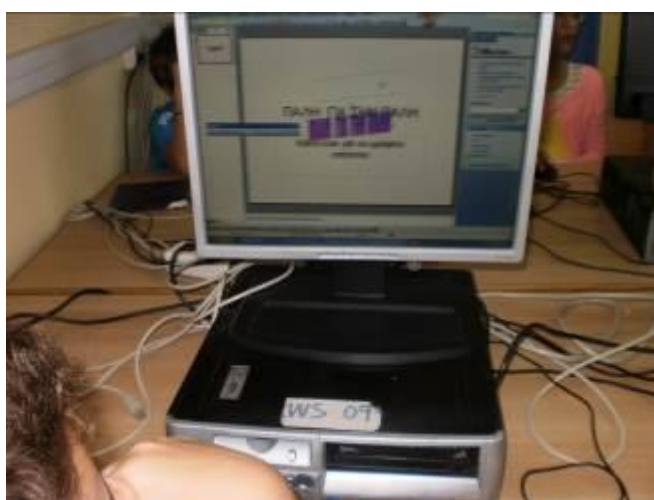
8η & 9η διδακτική ώρα

Εργασία σε ομάδες

Τα παιδιά ετοίμασαν την παρουσίαση για τον φημισμένο Ολυμπιονίκη παλαιστή της αρχαιότητας τον οποίο γνώρισαν. Δεν δόθηκε φύλλο εργασίας, αλλά διευκρινίστηκε ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα εξής δεδομένα:

- Το αρχείο ήχου με το οποίο εξέφρασαν την άποψή τους για την κατάργηση του αγωνίσματος της πάλης.
- Την ψηφιακή περίληψή τους..
- Μηνύματα που έγραψαν τα ίδια.
- Φωτογραφικό υλικό το οποίο δόθηκε στον φάκελο «Άθλημα-αθλητής» με θέματα τόσο τον γνωστό παλαιστή όσο και το άθλημά του.

Εικόνα 6: Ετοιμασία παρουσίασης

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Να μεταβείτε στη θέση «Εγγραφα» και στο φάκελο «Άθλημα-αθλητής» και να ανοίξετε το αρχείο παρουσίασης «Πάλη για την πάλη.ppt». Να μελετήσετε προσεκτικά κείμενα και εικόνες. Ποια είναι η είδηση που απασχολεί αυτή την περίοδο τον τύπο; Γιατί επιδιώκεται να καταργηθεί το αγώνισμα της πάλης; Με όσα γνωρίζετε, συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την απόφαση αυτή; Να αιτιολογήσετε την άποψή σας.
2. Να διαβάσετε [την εκφώνηση της δραστηριότητας 5, στη σελίδα 60 \(γ' τεύχος, γλώσσα Ε' Δημοτικού\)](#)
3. Λαμβάνοντας υπόψη σας τα παραπάνω πρόσφατα δημοσιεύματα για ποιον από τους αναφερόμενους αθλητές της δραστηριότητας 5 θα ήταν επίκαιρο να γράψετε μια περίληψη της βιογραφίας του και να την εντάξετε σε μια παρουσίαση; Γιατί; Πώς θα μπορούσατε να αξιοποιήσετε αυτή την παρουσίαση;
4. Τι θα θέλατε να μάθετε εσείς για τον φημισμένο έλληνα αθλητή της αρχαιότητας, τον Μίλωνα τον Κροτωνιάτη. Να αναλογιστείτε και την επίκαιρη ειδησεογραφία.
5. Τι, κατά τη γνώμη σας, είναι θετικό να γνωρίζουν οι συμμαθητές και οι συμμαθήτριές σας είτε στην Ελλάδα είτε στην Ευρώπη, είτε αλλού γι' αυτόν τον φημισμένο αθλητή; Να απαντήσετε στο ερώτημα λαμβάνοντας υπόψη και τον επίκαιρο προβληματισμό.

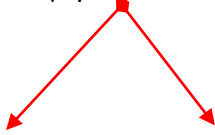
2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Να πληκτρολογήσετε στην Google μηχανή «Μίλων ο Κροτωνιάτης» και να μεταβείτε στον δικτυακό τόπο της *Βικιπαίδειας*. Αφού διαβάσετε προσεκτικά φορές όσα αναγράφονται εκεί για τον παλαιστή Μίωνα τον Κροτωνιάτη να συμπληρώσετε γραπτά τα παρακάτω ερωτήματα. Για τις απαντήσεις σας να αξιοποιείτε κάθε φορά διερευνητικά τους κατάλληλους ενεργούς υπερδεσμούς που υπάρχουν στο ψηφιακό σας κείμενο.

<p>1. Γιατί ο Μίλων ονομάζεται «Κροτωνιάτης»;</p> <p>Πηγή φωτογραφίας Βικιπαίδεια</p>	
<p>2. Να τοποθετήσετε στον διπλανό χάρτη τον τόπο καταγωγής του Μίωνα. Σε ποια περιοχή της Ιταλίας ανήκει; Να επιλέξετε και να σύρετε το λευκό πινακάκι στη σωστή θέση και να προσθέσετε το όνομα.</p> <div data-bbox="646 1612 877 1758" style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px auto; width: fit-content;"> Όνομα πόλης Όνομα περιοχής </div> <p>Πηγή χάρτη: http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Crotone</p>	

Πηγή φωτογραφίας Βικιπαίδεια

<p>3. Τι είναι το παγκράτιο; Ποιος ήταν παγκρατιαστής και τι σχέση είχε με αυτόν ο Μίλων;</p>	
<p>4. Να γράψετε τα συνθετικά της λέξης παγκράτιον. Ποιος γινόταν νηκητής στο παγκράτιο;</p>	<p>παγκράτιον</p>
<p>5. Ποιοι αγώνες ονομάζονται στεφανίτες; Μπορείτε να τους αναφέρετε;</p>	
<p>6. Τι είναι το «ακροχειρίζειν»; Να απαντήσετε στο ερώτημα διερευνώντας εδώ</p>	

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

<p>7. Να διαβάσετε τον παρακάτω ορισμό και να προσπαθήσετε να καταλάβετε ποιος αρχαίος αθλητής ονομαζόταν περιοδονίκης. Σημειώστε δίπλα τη δική σας ερμηνεία.</p> <p><i>«Περιοδονίκης (ο) Επιγρ. μτγν. ο νικήσας κατά τούς αρχαίους γυμνικούς αγώνας περίοδον, ήτοι (δηλαδή) ο νικήσας και εις τούς τέσσαρας ιερούς αγώνας, Ολύμπια, Πύθια, Νέμεα και Ίσθμια: Φίλ. 2, 438, Δίων Κ 63,8». (Α. Δημητράκου, Μέγα Λεξ. όλης της Ελλ. Γλώσσας)</i></p>	
<p>8. Να μεταβείτε στο δικτυακό τόπο του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού</p> <p>http://www.fhw.gr/olympics/ancient/gr/205.html</p> <p>Από την αριστερή μπάρα να επιλέξετε το αγώνισμα της πάλης και να διαβάσετε την 1^η παράγραφο. Στη συνέχεια να μεταβείτε στην δεξιά στήλη και να επιλέξετε «Βάση Ολυμπιονικών». Ακολουθώντας τις οδηγίες για τη διερεύνηση της βάσης να εντοπίσετε στη βάση τον αθλητή Μίλωνα τον Κροτωνιάτη και:</p> <p>α) να επιβεβαιώσετε πόσες φορές στέφθηκε ολυμπιονίκης στο αγώνισμα της πάλης β) Να διερευνήσετε την παρουσία του αθλήματος σε όλες τις αναφερόμενες περιόδους. Τι παρατηρείτε; Με βάση αυτές τις πληροφορίες εκεί πώς κρίνετε την επικείμενη απόφαση της ολυμπιακής επιτροπής για εξαίρεση του αγωνίσματος από τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2020. Γιατί; Να απαντήσετε γραπτά στο διπλανό πλαίσιο.</p>	

9. Πρόκειται ως τάξη να ετοιμάσετε ένα αρχείο ήχου όπου θα εκφράζετε τη γνώμη σας για την επικείμενη κατάργηση του αγωνίσματος της πάλης και θα γνωστοποιείτε σε άλλα παιδιά τη σχετική δική σας δράση. Σε αυτό μπορείτε να συμπεριλάβετε και ομαδικά συνθήματα. Να καταγράψετε η κάθε ομάδα στο διπλανό πλαίσιο το πιθανό περιεχόμενο αυτού του ηχητικού αρχείου.

Οι απαντήσεις σε όλες τις δραστηριότητες κοινοποιούνται στην ολομέλεια. Ειδικότερα για τη δραστηριότητα 8 με τη συνδρομή όλων των ομαδικών προτάσεων συναποφασίζεται ένα μήνυμα το οποίο καταγράφεται στον πίνακα και με την αξιοποίηση μιας συσκευής καταγραφής ήχου επίσης συναποφασίζεται ποιο ή ποια παιδιά λέγοντας το θα ηχογραφηθούν.

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Θέλετε να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που διαβάσατε για να την ενσωματώσετε στο αρχείο μέσω του οποίου θα παρουσιάζετε τον αθλητή, Μίλωνα τον Κροτωνιάτη. Τι, κατά τη γνώμη σας, γράφουμε σε μια περίληψη;
2. Τι θεωρείτε ότι είναι σημαντικό [σε αυτό το κείμενο](#);
3. Να μεταβείτε στην [9^η ενότητα, «Ποιοι είναι οι συγγραφείς», σελ. 37, ασκ. 1](#) για να ξαναθυμηθείτε τα δομικά στοιχεία της βιογραφίας. Να τα προσαρμόσετε για τη βιογραφία του αθλητή Μίλωνα του Κροτωνιάτη και να τα καταγράψετε:

1.

2.

3.

4.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Την παρουσίαση την οποία δημιουργούν τα παιδιά μπορούν να την αξιοποιήσουν πολύ καλά και στον σχολικό τους χώρο. Ειδικότερα μπορούν να παρουσιάσουν τη δράση τους και στα υπόλοιπα τμήματα των μεγάλων τάξεων και να παροτρύνουν τους/τις συμμαθητές/-τριές τους να κάνουν το ίδιο για άλλους παλαιστές Ολυμπιονίκες. Καθεμία νέα διαφάνεια παρουσίασης μπορούν να την επισυνάψουν στη δική τους.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο κινητοποίησε το ενδιαφέρον των παιδιών. Η εφαρμογή του δεν παρουσίασε καμιά δυσκολία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγγελάκος, Κ. Κατσαρού, Ε. & Μαγγανά, Α. *Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου. Βιβλίο εκπαιδευτικού* Ο.Ε.Δ.Β. Αθήνα. Διατίθεται στο δικτυακό τόπο: http://www.pischools.gr/books/gymnasio/glossa_a/VIVLIOEK.PDF (24/07/2013).

Ι.Ε.Π. 2011. *Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση* (Δημοτικό & Γυμνάσιο), Οδηγός για τον εκπαιδευτικό. Διατίθεται στο δικτυακό τόπο: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> (29/05/2013)

ΥΠΕΠΘ/Π.Ι. 2003^α. [Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας](#). 16, 28). Διατίθεται στον δικτυακό τόπο:

http://www.pischools.gr/download/programs/depps/2deppsaps_GlossasDimotikou.zip

(αναρτημένο 22/07/2013).

Ιορδανίδου, Α., Α. Αναστασοπούλου, Γ. Γαλανόπουλος, Γ. Δρυς, Α. Ευσταθίου, Α. Κόττα, Η. Πέττα, Β. Σοφianoπούλου & Π. Χαλικιάς. Εφαρμογή γλωσσικού υλικού για το γλωσσικό μάθημα της Ε΄ Δημοτικού. Στο *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα. Πρακτικά 26^{ης} ετήσιας συνάντησης του τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.* 2005. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ.

Kostouli, T. (Επιμ.). 2005. *Writing in context (w). Textual practices and Learning Processes in Sociocultural Settings*. Βοστώνη: Springer.

Ματσαγγούρας, Η. 2004. *Κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ντίνας, Κ. & Α. Ξανθόπουλος. Η διδασκαλία της παραγωγής γραπτού λόγου στα νέα βιβλία της ελληνικής γλώσσας για το δημοτικό σχολείο (τάξεις Γ΄, Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄). (σσ. 3-8). Διατίθεται στον δικτυακό τόπο:

<http://ipeir.pde.sch.gr/educonf/2/05DimotikoSholio/dinas-ksanthopoulos/dinas-ksanthopoulos.pdf> (αναρτημένο 22/07/2013).

Ruben, D., J. Liao & M. Rassel. 2006. «Ακούγεται δικό σου;» Τρόποι για την ενίσχυση της Φωνής των Μαθητών/-τριών της Όγδοης Τάξης στα Γραπτά Ερευνητικά τους Κείμενα». Στο *Αναδομώντας τα κείμενα του σχολικού γραμματισμού*, επιμ. Τ. Κωστούλη, 131-139. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Χαραλαμπόπουλος, Α. & Σ. Χατζησαββίδης. 1997. *Η διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας: Θεωρία και πρακτική εφαρμογή*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Συνοδευτικό υλικό:

αρχεία: φάκελος palh1, φάκελος pali 2, φάκελος palh3h, φάκελος pali omada 4

αρχείο ήχου